

Sygn. akt **XXVII Ca 3318/16**

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 października 2016 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XXVII Wydział Cywilny - Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Małgorzata Szymkiewicz-Trelka (spr.)
Sędziowie:	SO Robert Zegadło SR del. Miłosz Konieczny
Protokolant:	st. sekr. sąd. Anna Arczewska

po rozpoznaniu w dniu 28 października 2016r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa **M. K. (1) i M. K. (2)**

przeciwko **(...) S.A. w W.**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego (...)

z dnia 2 czerwca 2016 r., sygn. akt I C 3468/15

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

- punktowi 2 nadaje następującą treść:

„2. zasądza od (...) S.A. w W. na rzecz M. K. (1) i M. K. (2) kwoty po 831,25 zł (osiemset trzydzieści jeden złotych 25/100) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 12 grudnia 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. i odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty, w pozostałym zakresie powództwo oddala”;

- punktowi 3 nadaje następującą treść:

„3. kosztami procesu w całości obciąża pozwany (...) S.A. w W., pozostawiając ich szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu”;

II. oddala apelację powodów w pozostałej części;

III. oddala apelację pozwanego;

IV. zasądza od (...) S.A. w W. solidarnie rzecz M. K. (1) i M. K. (2) kwotę 684 zł (sześćset osiemdziesiąt cztery złote) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

SSR (del) Miłosz Konieczny SSO Małgorzata Szymkiewicz-Trelka SSO Robert Zegadło

XXVII Ca 3318/16

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 13 listopada 2015 roku powodowie M. K. (1) i M. K. (2) wnieśli przeciwko (...) S.A. z siedzibą w W. pozew o zapłatę solidarnie na ich rzecz kwoty 4.373,18 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz o zasądzenie solidarnie na ich rzecz kosztów postępowania.

W odpowiedzi na pozew pozwany (...) S.A. z siedzibą w W. wniósł o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie na jego rzecz kosztów procesu.

W toku postępowania strony pozostały przy swoich stanowiskach.

Wyrokiem z dnia 2 czerwca 2016 r. Sąd Rejonowy (...): 1. zasądził od pozwanego na rzecz powodów solidarnie kwotę 2,710,68 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 12 grudnia 2015 roku do dnia zapłaty; 2. w pozostałym zakresie powództwo oddalił; 3. stosunkowo rozdzielił koszty procesu.

Powyższe rozstrzygnięcie było wynikiem następujących ustaleń faktycznych Sądu Rejonowego:

W dniu 6 maja 2006 roku pomiędzy powodami M. K. (1) M. P. (obecnie K.) jako kredytobiorcami a stroną pozwaną (...) S.A. z siedzibą w W. (w chwili zawierania umowy: (...) Bank S.A. w W.) została zawarta umowa nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF na kwotę 199.500 zł na okres 360 miesięcy; tj. do dnia 14 maja 2036 roku.

W § 14 ust 1 pkt 1 umowy wskazano, że do obowiązków kredytobiorcy należy m.in. ustanowienie prawnych zabezpieczeń kredytu oraz pokrycie wszystkich kosztów związanych z ustanowieniem, utrzymaniem, zwolnieniem i zmianą zabezpieczenia kredytu. W § 3 umowy zawarty został katalog sposobów prawnego zabezpieczenia kredytu. Poza hipoteką kaucyjną do kwoty 299.250 zł, przelewem na rzecz banku praw z umowy ubezpieczenia od ognia i innych zdarzeń losowych nieruchomości obciążonej hipoteką przy podpisywaniu umowy na kwotę nie niższą niż 190.000,00 zł, weksłem własnym In blanco z wystawieniem kredytobiorcy wraz z deklaracją wekslową został zaznaczony sposób zabezpieczenia wskazany w ustępie 4 - ubezpieczenie niskiego wkładu własnego kredytu w (...) S.A. i tym samym opłacenie składki ubezpieczeniowej za 36-miesięczny okres ubezpieczenia w wysokości 3,50% różnicy pomiędzy wymaganym wkładem własnym Kredytobiorcy a wkładem wniesionym faktycznie przez Kredytobiorcę, tj. 1.662,50 zł. Zgodnie z dalszą częścią § 3 ust. 4 umowy, jeśli z upływem pełnych 36 miesięcy okresu ubezpieczenia nie nastąpi całkowita spłata zadłużenia objętego ubezpieczeniem ani inne zdarzenie kończące okres ubezpieczenia, Kredytobiorca zobowiązuje się do kontynuacji ubezpieczenia i tym samym opłacenia składki ubezpieczeniowej wysokości 3,50% od kwoty niespłaconego brakującego wkładu własnego, przy czym łączny okres ubezpieczenia nie może przekroczyć 108 miesięcy, licząc od miesiąca, w którym nastąpiła wypłata kredytu. Powodowie upoważnili pozwany bank do pobrania środków na opłacenie składki z tytułu kontynuacji ubezpieczenia z rachunku wskazanego w § 6 bez odrębnej dyspozycji. W § 3 ust. 6 wskazano, że prawne zabezpieczenie Kredytu na okres przejściowy do czasu przedłożenia w banku odpisu z księgi wieczystej nieruchomości potwierdzającego prawomocny wpis hipoteki (o której mowa w ust. 1 tegoż paragrafu) ustanowionej na rzecz banku nastąpi poprzez ubezpieczenie Kredytu w (...) S.A. i (...) S.A. Integralną część umowy stanowił „Regulamin udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych w ramach (...)”. Jednocześnie przy zawieraniu umowy M. K. (1) i M. P. (obecnie K.) oświadczyli, że zapoznali się z niniejszym dokumentem i uznają jego wiążący charakter (§26 ust. 1).

Podstawą do zawarcia umowy kredytu był wniosek złożony przez M. K. (1) i M. P. (obecnie K.) w dniu 17 marca 2006 r. sporządzony na formularzu udostępnionym przez pozwanego bank. Wnioskowana kwota kredytu wynosiła 199.500 zł, zaś okres kredytowania określony został na 360 miesięcy. Jako docelowe zabezpieczenia spłaty kredytu wskazane zostały: hipoteka na kredytowanej nieruchomości, weksel własny In blanco wraz z deklaracją wekslową oraz cesja praw z umowy ubezpieczenia nieruchomości od ognia i innych zdarzeń losowych. Jako zabezpieczenie przejściowe kredytu, zaproponowane zostało „ubezpieczenie kredytu”, przez które powód w chwili zawierania umowy rozumiał ubezpieczenie od niskiego wkładu własnego.

Integralną część umów zawartych przez strony postępowania stanowił „Regulamin udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych w ramach (...)”.

W kalkulacji kredytowej, sporządzonej dla powodów przez pozwanego bank, pod pozycją „składka ubezp. od obniżonego wkładu od 25% wartości nieruchomości” wpisano wartość 1.662,50 zł.

Decyzją kredytową nr (...) z dnia 13 kwietnia 2006 r. (...) S.A. w W. przyznał M. K. (1) i M. P. (obecnie K.) kredyt w wysokości 199.500,00 zł. Jako prawne zabezpieczenie kredytu wskazano hipotekę kaucyjną na nieruchomości do kwoty 299.250,00 zł, przelew na rzecz banku praw z umowy ubezpieczenia od ognia i innych zdarzeń losowych nieruchomości obciążonej hipoteką na kwotę nie niższą niż 190.000,00 zł, weksel własny in blanco z wystawieniem Kredytobiorcy wraz z deklaracją wekslową oraz ubezpieczenie niskiego wkładu własnego w (...) S.A. i tym samym opłacenie składki ubezpieczeniowej za 36-miesięczny okres ubezpieczenia w wysokości 3,50% różnicy pomiędzy wymaganym wkładem własnym kredytobiorcy, a wkładem wniesionym faktycznie przez kredytobiorcę, tj. 1.662,50 zł. Wskazano dalej, że jeśli z upływem pełnych 36 miesięcy okresu ubezpieczenia nie nastąpi całkowita spłata zadłużenia objętego ubezpieczeniem ani inne zdarzenie kończące okres ubezpieczenia, Kredytobiorca zobowiązuje się do kontynuacji ubezpieczenia i tym samym opłacenia składki ubezpieczeniowej w wysokości 3,50% od kwoty niespłaconego brakującego wkładu własnego, przy czym łączny okres ubezpieczenia nie może przekroczyć 108 miesięcy, licząc od miesiąca, w którym nastąpiła wypłata kredytu. Kredytobiorca upoważnia bank do pobrania środków na opłacenie składki z tytułu kontynuacji ubezpieczenia z rachunku wskazanego w § 6 bez odrębnej dyspozycji. W decyzji wskazano nadto na prawne zabezpieczenie kredytu na okres przejściowy do czasu przedłożenia pozwanemu bankowi odpisu z księgi wieczystej nieruchomości, potwierdzającego prawomocny wpis hipoteki, ustanowionej na rzecz banku - ubezpieczenie kredytu w (...) S.A.

Przedmiotowa decyzja kredytowa nie została doręczona powodom.

Wnioskiem o wypłatę transzy/odblokowanie środków z dnia 15 maja 2006 r powodowie M. K. (1) i M. P. (obecnie K.) zgodnie z umową nr (...) zwrócili się do strony pozwanej o odblokowanie środków na zakup lokalu i refinansowanie, oświadczając jednocześnie, że wysokość przyznanej w ramach ww. transzy środków kredytu wynosi 199.500 zł – została wykorzystana zgodnie z przeznaczeniem. Powyższy wniosek, sporządzony na formularzu banku, został doręczony pozwanemu w dniu 17 maja 2006 roku.

Powodowie przy zawieraniu umowy korzystali z pomocy pośrednika finansowego (...) sp. z o.o. w W.. Powodowie od początku ubiegali się o kredyt w wysokości 110% wartości nieruchomości, którą zamierzali nabyć ze środków pochodzących z kredytu, o czym poinformowali pośrednika finansowego na samym początku współpracy. Przyczyną takiej decyzji był brak środków, które powodowie mogliby przeznaczyć na wkład własny. Doradca finansowy prezentował powodom oferty pozwanego banku (...) S.A. w W. oraz ofertę jeszcze innych banków, nie przedkładając jednak powodom projektów poszczególnych umów. Wybierając ofertę, powodowie kierowali się przede wszystkim możliwością otrzymania kredytu w wysokości 110% wartości nieruchomości, wysokością miesięcznej raty oraz całkowitym kosztem kredytu, chcąc płacić odsetki w jak najniższej wysokości i pod tym kątem prezentowano im oferty, spośród których mieli dokonać wyboru. Doradca finansowy prezentował oferty w sposób zawierający odpowiedzi na te pytania, które powodowie mieli akurat na tym etapie podejmowania decyzji i zawierania umowy. Oferta pozwanego banku obejmowała wskazanie całkowitego kosztu kredytu oraz ilość rat. Wyboru oferty powodowie dokonali po namyśle trwającym kilka dni. Między wyborem oferty a zawarciem umowy kredytu upłynęło około 4 miesięcy.

Wniosek kredytowy zaczął wypełniać przedstawiciel E., kontynuował powód, korzystając z pomocy przedstawiciela; podczas tej czynności przedstawiciel E. wskazywał powodowi poszczególne treści uzupełnianego wniosku, w tym, że ubezpieczenie obejmuje ubezpieczenie niskiego wkładu własnego (pkt 9 wniosku). Powodowie byli świadomi, że brak niskiego wkładu własnego oznacza, że pozwany bank nie udzieli im kredytu.

Po dokonaniu wyboru oferty pozwanego powodowie nie kontaktowali się już z własnej inicjatywy z doradcą finansowym; to on nawiązywał z nimi kontakt w kwestiach organizacyjnych. Powodowie po raz pierwszy otrzymali tekst umowy w placówce pozwanego banku, w związku z jej zawarciem. Przed podpisaniem umowy powodowie ją przeczytali. Podczas lektury wykryli błąd w jednej z kwot, wymienionych w tekście umowy, po ich uwadze poprawiono ją na właściwą. Dopytywali też o sens i istotę zabezpieczenia wekslowego. Przed podpisaniem umowy powodowie wypytali o to, czy pozwany bank sprzedaje wierzytelności w umowy kredytu podmiotom trzecim, pracownik banku zapewnił ich, że w odniesieniu do kredytów hipotecznych sytuacje takie nie występują.

W związku z zawartą umową kredytu pozwany pobrał od powodów następujące kwoty tytułem składki na ubezpieczenie niskiego wkładu:

- kwotę 1.662,50 zł w dniu 18 maja 2006 roku,
- kwotę 1.543,70 zł w dniu 03 czerwca 2009 roku;
- kwotę 1.166,98 zł w dniu 31 maja 2012 roku.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd Rejonowy uznał, że p owództwo zasługiwało na częściowe uwzględnienie.

Na wstępie swoich rozważań sąd Rejonowy wskazał, że roszczenie powodów należało rozpatrywać w świetle przepisów Kodeksu cywilnego regulujących bezpodstawne wzbogacenie, stosowanych w szczególności do świadczenia nienależnego, o którym mowa w art. 410 k.c.

Sąd Rejonowy uznał, że w niniejszej sprawie kwestią sporną pozostawał fakt, czy wskazane kwoty 4.373,81 zł tytułem składek na ubezpieczenie niskiego wkładu zostały naliczone i pobrane przez pozwanego zasadnie, a zatem, czy powodowie w ogóle byli zobowiązani do ich uiszczenia.

W ocenie Sądu Rejonowego niezasadny był zarzut przedawnienia roszczenia dochodzonego pozwem, podniesiony przez stronę pozwaną. Roszczenie o zwrot nienależnego świadczenia, którego dochodzili powodowie w niniejszym postępowaniu, przedawnia się bowiem w dziesięcioletnim terminie, określonym w art. 118 k.c.

Odnosząc się do powoływanego przez powodów wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Sąd Rejonowy stanął na stanowisku, że wpisanie klauzuli umownej do rejestru klauzul niedozwolonych nie oznacza automatycznego uznania wszystkich tożsamyh postanowień umownych za niedozwolone i niewiążące konsumentów z mocą wsteczną, co wyłączałoby możliwość dokonywania ich kontroli incydentalnej. Mając na uwadze powyższe oraz twierdzenia pozwanego, iż wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 24 sierpnia 2012 r. nie odnosi się do okoliczności niniejszej sprawy, Sąd Rejonowy był zobligowany do przeprowadzenia kontroli incydentalnej postanowień umowy kredytowej.

Zgodnie z treścią art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Sąd Rejonowy wskazał, że w przedmiotowej sprawie kredyt udzielony został powodom w celu nabycia spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego. Nie ulegało więc wątpliwości, że umowa kredytowa nie była związana

z działalnością zawodową ani gospodarczą powodów, którzy w zakresie jej zawarcia byli konsumentami w rozumieniu Kodeksu cywilnego.

W pierwszej kolejności wskazać należało, że nie było sporne pomiędzy stronami postępowania, iż § 3 ust. 4 umowy kredytowej nie dotyczył głównego świadczenia stron.

Jeżeli chodzi o drugą z przesłanek uznania klauzuli za niedozwoloną, a mianowicie przesłankę indywidualnego uzgodnienia, Sąd Rejonowy wskazał, że w toku niniejszego postępowania strona pozwana argumentowała, że powodowie mieli świadomość uzależnienia udzielenia kredytu od wpłacenia 47.500 zł (25%) wkładu własnego lub też w jego braku, zabezpieczenia kredytu właśnie poprzez ubezpieczenie niskiego wkładu własnego. Strona pozwana powoływała się przy tym na okoliczność, że udzielony powodom kredyt wynosił 105 % wartości nieruchomości, do której prawo powodowie zamierzali nabyć. W tym zakresie strona pozwana odwoływała się do zapisów działu I Regulaminu udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych w ramach (...) hipotecznych, a przede wszystkim do § 6 ust. 1, zgodnie z którym (...) uzależniał udzielenie kredytu/ pożyczki hipotecznego od: 1. przedstawienia przez Wnioskodawcę wymaganych informacji oraz dokumentów niezbędnych do dokonania oceny zdolności kredytowej, 2. przedstawienia przez Wnioskodawcę prawnego zabezpieczenia kredytu hipotecznego zaakceptowanego przez (...), 3. udokumentowania wniesienia środków własnych na cel będący przedmiotem kredytu hipotecznego w wymaganej wysokości.

Strona pozwana wskazywała, że przed zawarciem umowy powodowie zapoznali się z postanowieniami Regulaminu udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych - w ramach (...) potwierdzając to złożonym pod umową kredytową podpisem, a nadto Regulamin ten, stanowiąc integralną część umowy był dokumentem, do którego powodowie mieli stały dostęp. Pozwany podnosił przy tym, że powodowie za pośrednictwem przedstawiciela pośrednika kredytowego (...) sp. z o.o. byli informowani o zasadach ubezpieczenia niskiego wkładu oraz maksymalnym okresie trwania tego ubezpieczenia, sposobie liczenia kosztów ryzyka spłaty części kredytu związanego z niskim wkładem. W związku z powyższym w niniejszej sprawie to na stronie pozwanej spoczywał ciężar wykazania, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie. Zgodnie bowiem z art. 385¹ § 4 ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje. W ocenie Sądu Rejonowego strona pozwana powyższemu obowiązkowi nie sprostała. Na poparcie swoich twierdzeń strona pozwana zaoferowała pozbawioną mocy dowodowej prywatną ekspertyzę oraz wskazany wyżej Regulamin udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych w ramach (...) hipotecznych.

W dalszej kolejności, analizując treść wniosku powodów o udzielenie kredytu hipotecznego Sąd Rejonowy wskazał, że we wniosku złożonym w dniu 17 marca 2006 roku powodowie wnioskowali o udzielenie kwoty 199.500,00 zł kredytu, waloryzowanego kursem CHF na zakup lokalu mieszkalnego. We wniosku tym powodowie wskazali jednocześnie, że dysponują wkładem własnym w wysokości 4.000,00 zł przy cenie nieruchomości 190.000,00 zł. W rubryce zatytułowanej „zabezpieczenia” powodowie wskazali na zabezpieczenia docelowe w postaci hipoteki na kredytowanej nieruchomości, weksel własny In blanco wraz z deklaracją wekslową oraz cesję praw z umowy ubezpieczenia nieruchomości od ognia i innych zdarzeń losowych oraz na zabezpieczenia przejściowe w postaci „ubezpieczenia kredytu”, bez konkretnego sprecyzowania tego zabezpieczenia. Jednocześnie powodowie wyrazili zgodę na udostępnienie informacji zawartych we wniosku towarzystwu ubezpieczeniowemu współpracującemu z (...), bez sprecyzowania konkretnej nazwy Towarzystwa.

Jak wynikało z przesłuchania powodów, musieli mieć oni świadomość tego, że do zawarcia umowy kredytu wymagany jest wkład własny, a jego brak oznacza niemożność uzyskania kredytu, na powyższą wiedzę wskazywał zresztą sam powód w swym przesłuchaniu. Dodatkowo, powód, mimo że przeczył znajomości pojęcia niskiego wkładu własnego oraz jego ubezpieczenia, de facto treścią swego przesłuchania potwierdzał, że informacji w tym zakresie udzielono powodom na etapie poprzedzającym zawarcie umowy. Powód posługiwał się pojęciem „własnej partycypacji w kredycie”, czyli - właśnie wkładu własnego. W tej sytuacji Sąd Rejonowy nie dał wiary przesłuchaniu powodów w tej części, w której przeczyli oni świadomości objęcia umową ubezpieczenia niskiego wkładu własnego oraz jego

podstaw, a w oparciu o cytowane przesłuchanie powoda, które podtrzymała powódka, Sąd Rejonowy uznał, że na etapie zawierania umowy powodowie znali definicję i istotę ubezpieczenia niskiego wkładu własnego.

Sąd Rejonowy zważył, że nie sposób było uznać spornego zapisu umowy kredytowej za niedozwoloną klauzulę umowną, z uwagi na niespełnienie przesłanek abuzywności wskazanych w treści art. 385¹ k.c., w tym w szczególności nie sposób uznać, by przedmiotowy zapis umowy - § 3 ust. 4 był sformułowany w sposób niejednoznaczny i niezrozumiały dla konsumenta; na przyjęcie powyższego wniosku nie pozwalało też przesłuchanie powoda. Zauważyć również należało, że wskazany zapis zawierał dokładne określenie kwoty, jaką kredytobiorca zobowiązany był uiścić na rzecz banku z tytułu kosztów zabezpieczenia kredytu z powodu zwiększonego ryzyka jego spłaty. Dodatkowo, Sąd Rejonowy zważył, że z brzmienia postanowienia umowy kredytu zawartego w § 3 ust. 4 umowy, wyraźnie wynikało, że jeśli z upływ pełnych 36 miesięcy okresu ubezpieczenia nie nastąpi całkowita spłata zadłużenia objętego ubezpieczeniem ani inne zdarzenie kończące okres ubezpieczenia, Kredytobiorca będzie zobowiązany do kontynuacji ubezpieczenia w tym samym opłaceniu składki ubezpieczeniowej w wysokości 3,50% od kwoty niespłaconego brakującego wkładu własnego, przy czym łączny okres ubezpieczenia nie mógł przekroczyć 108 miesięcy, licząc od miesiąca, w którym nastąpiła wypłata kredytu. Kredytobiorca upoważnił bank do pobrania środków na opłacenie składki z tytułu kontynuacji ubezpieczenia z rachunku wskazanego w § 6 umowy bez odrębnej dyspozycji. Nie sposób było zatem przyjąć, że powodowie w zakresie kosztów ubezpieczenia i dalszej kontynuacji ubezpieczenia niskiego wkładu własnego nie zostali przez pozwanego poinformowani w sposób należyty, czy też niezrozumiały. Co więcej, zapis ten trudno również uznać za sformułowany w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszający interesy powodów, skoro kwota kosztów ubezpieczenia, sposób jej wyliczenia oraz warunków związany z kontynuacją ubezpieczenia zostały im wskazane w umowie wprost, zaś umowa, przed podpisaniem została przedstawiona powodom do zapoznania, a następnie warunki zostały przez powodów zaakceptowane poprzez jej podpisanie. Co więcej, jak wynikało ze zgodnych relacji powodów, na etapie podpisywania umowy, reagowali oni na kwestie budzące ich wątpliwości, które były wyjaśniane (korekta jednej z kwot ujętych w kredycie, wyjaśnienie istoty zabezpieczenia wekslowego); z przesłuchania powódki wynikało też, że powodowie dopytywali o kwestie związane z ubezpieczeniem niskiego wkładu własnego.

Sąd Rejonowy wskazał, że pomimo ryzyka ekonomicznego, które spoczywało zasadniczo wyłącznie na powodach, to kwestia ubezpieczenia niskiego wkładu została powodom przedstawiona w sposób wystarczająco jasny, aby mogli oni poznać szczegóły treści stosunku ubezpieczenia. Umowa kredytowa zawierała zarówno procentowe określenie kwot jakie powodowie zobowiązani byli uiścić na rzecz banku z tytułu kosztów zabezpieczenia kredytu z powodu zwiększonego ryzyka jego spłaty, jak i wprost wskazaną łączną kwotę składki na ubezpieczenie. Dlatego nie można było uznać, że powodowie nie zostali przez pozwanego poinformowani o tych kosztach w sposób nienależyty bądź niezrozumiały. We wniosku kredytowym wskazane były dokładnie uprawnienia oraz obciążenia, jakie miały wynikać dla powodów z treści postanowień zawartych w § 3 ust. 4 przedmiotowej umowy kredytowej, które powód, jak wynikało z jego przesłuchania, wprost wiązał z ubezpieczeniem niskiego wkładu własnego, którego nie miał, wiedząc przy tym, że bez wkładu własnego nie może otrzymać kredytu.

Sąd Rejonowy wskazał, że powodowie wyboru ubezpieczenia niskiego wkładu jako dodatkowego zabezpieczenia kredytu dokonali już na etapie składania wniosku kredytowego. Według stanowiska pozwanego powodowie samodzielnie dokonali wyboru jako zabezpieczenia spłaty kredytu ubezpieczenia niskiego wkładu własnego poprzez zaznaczenie odpowiedniego pola w umowie, co świadczyło o tym że mieli oni możliwość ukształtowania treści zapisu umowy kredytowej, mieli wpływ na jej kształt. Powód w swym przesłuchaniu wprost wskazał, że opisany w punkcie 9 wniosku kredytowego sposób zabezpieczenia definiował jako ubezpieczenie niskiego wkładu własnego. Nadto, powodowie mieli również możliwość wyboru innej formy zabezpieczenia, a zatem nie sposób było uznać, że nie doszło w tym zakresie do indywidualnego uzgodnienia postanowień umownych między stronami.

Sąd Rejonowy zważył, że przesłanka braku indywidualnego uzgodnienia została określona w treści przepisu art. 385¹ § 3 k. c., zgodnie z którym za nieuzgodnione indywidualnie należy uznać te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca

umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta. Dokonanie oceny, czy dane postanowienie umowne było indywidualnie uzgodnione przez strony umowy wymagało zatem zbadania procedur obowiązujących w pozwanym banku i dotyczących procesu udzielania kredytów hipotecznych oraz przebiegu tego procesu w toku zawierania przedmiotowej umowy kredytowej. Podkreślić należało, że ciężar udowodnienia indywidualnych uzgodnień spoczywa na tym, kto się na nie powołuje (art. 385¹ § 4 k.c.).

Poza sporem pozostawało, że powodowie, na co konsekwentnie wskazywali, nie posiadali wkładu własnego, dlatego też zaproponowano im jako formę zabezpieczenia kredytu w postaci ubezpieczenia niskiego wkładu własnego.

W ocenie Sądu Rejonowego, w niniejszej sprawie nie doszło do naruszenia równowagi kontraktowej stosunku obligacyjnego w postaci umowy o kredyt hipoteczny. Zakwestionowane przez powodów postanowienie umowne nie spełniało przesłanek abuzywności. Przede wszystkim nie sposób było przyjąć, że zabezpieczenie interesu wierzyciela stanowi naruszenie zasad dobrych obyczajów, bowiem wybrany sposób zabezpieczenia jest zgodny z prawem, a ponadto nie stanowił nadmiernego obciążenia powoda jako strony umowy kredytowej. Forma płatności została określona na 36 miesięcy, co świadczy o tym, iż w rzeczywistości dotyczyła ona zabezpieczenia braku wniesienia wymaganego wkładu własnego przez powodów, zatem terminowy charakter przedmiotowego zobowiązania prowadzi do wniosku, że zabezpieczenie umowne nie stanowiło nadmiernej ingerencji w obowiązki kredytobiorcy. Podnieść również należało, że wprowadzenie niskiego wkładu jako sposobu zabezpieczenia kredytu oraz jego automatycznie przedłużenia, upoważniały bank do pobrania w niniejszej sprawie środków tytułem zwrotu kosztów zabezpieczenia. Wobec tego zdaniem Sądu Rejonowego brak jest przesłanek do uznania, że kwestionowane przez powodów zapisy kształtują ich prawa i obowiązki wynikające z umowy w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy. Faktem jest, że powodowie byli jako konsumenci słabszą stroną stosunku prawnego, to jednak w niniejszej sprawie nie zwalnia ich z dochowania staranności w dbaniu o własne interesy. Zawierając umowy kredytowe, pozwany bank, jako profesjonalista, poinformował ich w sposób jasny i precyzyjny o warunkach umowy. Zauważyć również należało, że powodowie nie są osobami nieporadnymi i posiadają zarówno wiedzę, jak i wykształcenie pozwalające im na zrozumienie zapisów umowy.

Z tych wszystkich przyczyn Sąd Rejonowy uznał, że postanowienie umowy zawarte w treści § 3 ust. 4 w ww. części wiązało powodów, przy jednoczesnym związaniu jej także umową kredytową.

Sąd Rejonowy wskazał, że pomimo wymienionych wyżej okoliczności, powództwo podlegało częściowemu uwzględnieniu, ponieważ pozwany bank nie wykazał, że po upływie pierwszych 36 miesięcy obowiązywania ubezpieczenia niskiego wkładu własnego istniały w świetle dyspozycji § 3 ust. 4 umowy kredytowej podstawy do kontynuacji ubezpieczenia, a tym samym do pobierania od powodów kolejnych składek; nie wykazał też, że składka została wyliczona i pobrana w należnej wysokości. W tym miejscu po raz kolejny podkreślić należy, że aczkolwiek Sąd nie kwestionuje możliwości kontynuowania umowy ubezpieczenia niskiego wkładu własnego, zgodnie z § 3 ust. 4 umowy, aż do całkowitego wniesienia przez powodów wkładu własnego, to pozwany, w razie sporu, powinien wykazać, że zasadnie po upływie 36 miesięcy pobierał składki. Z tej przyczyny Sąd Rejonowy uznał, że składki na ubezpieczenie niskiego wkładu po upływie pierwszych 36 miesięcy ubezpieczenia co do drugiej i trzeciej składki zostały pobrane przez pozwanego bezzasadnie, a tym samym były świadczeniem nienależnym i w konsekwencji podlegały zwrotowi, o czym orzeczono w punkcie 1 wyroku, zasądzając na rzecz powodów kwotę 2.710,68 zł, tj. sumę drugiej i trzeciej składki.

O odsetkach orzeczono na podstawie przepisu art. 481 § 1 k.c. i art. 455 k.c. Koszty procesu Sąd Rejonowy rozdzielił stosunkowo.

Apelację od powyższego wyroku Sądu Rejonowego wnieśli zarówno powodowie jak i pozwany.

Powodowie zaskarżyli niniejsze rozstrzygnięcie w części, tj. w punkcie 2, w którym Sąd oddalił powództwo oraz w punkcie 3, w którym Sąd rozstrzygnął o kosztach.

Orzeczeniu powodowie zarzucili:

1. naruszenie art. 479⁽⁴³⁾ k.p.c. poprzez nieprzyjęcie związania wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 24 sierpnia 2012 r., sygn. akt XVII AmC 2600/11, w którym tożsama klauzula, jak będąca przedmiotem tej sprawy, pochodząca z tego samego wzorca umownego stosowanego przez (...), została uznana za abuzywną; naruszenie to miało wpływ na wynik sprawy, bo uwzględnienie rozszerzonej prawomocności wyroku SOKiK skutkować powinno uwzględnieniem powództwa w całości;

2. naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie dowolnej a nie swobodnej oceny dowodu z zeznań powodów i:

a. uznanie go za niewiarygodny w części, w której powodowie zeznali, że nie mieli świadomości co do podstaw ubezpieczenia niskiego wkładu własnego, podczas gdy zeznanie to jest spójne z pozostałym materiałem dowodowym - w szczególności z samą umową kredytową i regulaminem, które również nie wyjaśniają podstaw i zasad ubezpieczenia niskiego wkładu własnego;

b. ustalenie na podstawie tej części dowodu z zeznań powodów, którą Sąd uznał za wiarygodną, że otrzymali oni od banku wystarczające informacje o ubezpieczeniu niskiego wkładu własnego, podczas gdy z ich zeznań wynika, że nie wiedzieli do jakiej maksymalnie wysokości bank udziela kredytu, jaka jest kwota objęta ubezpieczeniem niskiego wkładu własnego, jakie są warunki kontynuacji ubezpieczenia, a nawet za jaki konkretny stosunek ubezpieczenia płacą;

2. naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie dowolnej a nie swobodnej oceny dowodów z następujących dokumentów: wniosku kredytowego i umowy kredytowej, a w rezultacie ustalenie na ich podstawie, że:

a. we wniosku kredytowym wskazane były dokładnie uprawnienia oraz obciążenia, które miały wynikać dla powodów z treści § 3 ust. 4 umowy kredytowej, podczas gdy wniosek kredytowy poza dwoma słowami „ubezpieczenie kredytu” w ogóle nie odnosi się do ubezpieczenia niskiego wkładu własnego;

b. kwestia ubezpieczenia niskiego wkładu własnego została powodom przedstawiona w sposób wystarczająco jasny, aby mogli poznać szczegóły treści stosunku ubezpieczenia, podczas gdy ani umowa kredytowa ani regulamin nie wskazują żadnych informacji o ubezpieczeniu za jakie płacą konsumenci.

3. naruszenie prawa materialnego, tj. art. 385 § 3 k.c. poprzez:

a. przyjęcie, że wpisanie przez powodów w we wniosku kredytowym w części dotyczącej zabezpieczania kredytu słów „ubezpieczenie kredytu” świadczy o indywidualnym uzgodnieniu zasad ubezpieczenia niskiego wkładu własnego między konsumentami a Bankiem;

b. przyjęcie, że skoro (i) kwota pierwszej składki ubezpieczeniowej została konkretnie wpisana do umowy, (ii) powodowie przeczytali umowę i (iii) rozumieli, że ich kredyt będzie objęty ubezpieczeniem, to oznacza, że mieli oni rzeczywisty wpływ na treść § 3 ust. 4 umowy kredytowej. Tymczasem, świadomość powodów co do konieczności zgody na ubezpieczenie niskiego wkładu własnego nie jest tożsama z rzeczywistym wpływem konsumentów na treść konkretnej regulacji odnośnie tego ubezpieczenia w umowie, a samo przeczytanie umowy przed jej podpisaniem nie świadczy o indywidualnym uzgodnieniu umowy z konsumentem; c) brak przyjęcia, że skoro § 3 ust. 4 umowy kredytowej został przejęty z wzorca zaproponowanego powodom przez (...), to nie został one indywidualnie uzgodniony;

4. naruszenie art. 385¹ § 1 k.c. poprzez przyjęcie, że § 3 ust 4 umowy nie narusza w sposób rażący interesów konsumenta i jest zgodny z dobrymi obyczajami, podczas gdy:

a. brak wskazania kwoty objętej ubezpieczeniem uniemożliwił zweryfikowanie poprawności wyliczonej składki;

b. brak wskazania zasad kontynuacji ubezpieczenia (takich jak kolejne okresy ubezpieczenia, przeliczanie spłaconego kapitału z CHF na PLN w celu porównania go z kwotą brakującego na dzień zawarcia umowy wkładu własnego) powodował, że kredytobiorcy nie wiedzieli jak będą się kształtować ich koszty i obowiązki związane z ubezpieczeniem, a także nie mieli możliwości zweryfikowania działań Banku w tym zakresie;

c. brak zdefiniowania innych zdarzeń powodujących zakończenie obowiązku ubezpieczeniowego powodował, że kredytobiorcy nie wiedzieli, czy np. wzrost wartości nieruchomości jest takim zdarzeniem;

d. wobec braku podania jakichkolwiek informacji o ubezpieczeniu niskiego wkładu własnego konsumenci nie wiedzieli za co płacą.

5. naruszenie art. 410 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 405 k.c. poprzez oddalenie powództwa co do kwoty 1 662,50 zł, podczas gdy zostały wykazane wszystkie przesłanki do uznania, że wszystkie składki za ubezpieczenie wkładu własnego pobierane przez (...) od M. i M. K. (2) były świadczeniami nienależnymi i powinny im zostać zwrócone.

Podnosząc powyższe zarzuty, powodowie wnieśli o zmianę wyroku w zaskarżonej części oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz M. i M. K. (2) kwot po 831,25 zł z odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu i kosztów postępowania przed Sądami I oraz II instancji, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pozwany zaskarżył niniejsze rozstrzygnięcie w części, tj. w zakresie punktu 1 i 3.

Orzeczeniu pozwany zarzucił:

1. naruszenia art. 3 k. p. c., w związku z art. 6 k.c. i w związku z art. 232 k.p.c. poprzez pozbawione podstaw przyjęcie, iż pozwany nie wykazał, że istniały w świetle dyspozycji § 3 ust. 4 umowy kredytowej podstawy do kontynuacji ubezpieczenia, a tym samym do pobierania od powodów kolejnych składek; jak również nie wykazał tego, że składka z tytułu dwóch kolejnych kontynuacji tego ubezpieczenia, została wyliczona i pobrana w należnej wysokości; podczas gdy z okoliczności faktycznych wskazywanych przez powodów przy formułowaniu żądania pozwu wynika, że okoliczność związana z nieuprawnionym pobraniem przez pozwanego opłaty z tytułu pierwszej i kolejnej kontynuacji ubezpieczenia niskiego wkładu, była przez powodów podnoszona wyłącznie w związku z abuzywnym charakterem postanowienia § 3 ust. 4 umowy i podstawa ta nie była przez nich modyfikowana przez cały czas trwania postępowania, co powoduje, że poprzez tak określone żądanie i przytoczone okoliczności faktyczne strona powodowa wyznaczyła granice powództwa i tym samym faktycznie zakreśliła granice obrony strony pozwanej;

2. art. 321 § 1 k.p.c. w zw. z art. 187 § 1 k.p.c. poprzez orzeczenie ponad żądanie pozwu polegające na przyjęciu, że podstawą uwzględnienia żądania powodów nie jest art. 385¹

k.c. tylko art. 6 k.c. w zw. z art. 3 k.p.c. i art. 233 k.p.c., tj. nieudowodnienie przez pozwanego, iż pobrane przez niego od powodów kwoty stanowiącej koszty pierwszej i drugiej kontynuacji ubezpieczenia niskiego wkładu własnego, były zasadne i że ich wysokości została wyliczona i pobrana w należytej wysokości, gdy tymczasem okoliczności faktyczne, które uzasadniałyby uwzględnienie powództwa z powodu nieudowodnienia przez pozwanego wskazanych powyżej przesłanek są odmienne od tych które wywodzili i uzasadniali powodowie, i tym samym brak było podstaw do tego aby Sąd uwzględnił powództwo tylko z tego powodu, że pozwany nie uwzględnił roszczenia, skoro podstawa dochodzonego przez powodów roszczenia została przez nich wyraźnie wskazana w pozwie i nie była przez nich w żaden sposób modyfikowana przez cały czas trwania procesu;

3. naruszenie art. 410 § 2 k. p. c., poprzez pozbawione podstaw przyjęcie, iż pozwany bank pobrał od powodów składki z tytułu ubezpieczenia niskiego wkładu z tytułu pierwszej i kolejnej kontynuacji tego ubezpieczenia, bezzasadnie.

Powołując się na wskazane powyżej zarzuty pozwany wniósł o zmianę skarżonego wyroku poprzez zmianą pkt 1 sentencji wyroku, w którym Sąd Rejonowy zasądził na rzecz powodów kwotę 2.710,68 zł i oddalenie powództwa w tym zakresie oraz poprzez zmianę rozstrzygnięcia o kosztach postępowania za pierwszą instancję zawartego w pkt. 3

sentencji wyroku i zasądzenie tychże solidarnie od powodów na rzecz pozwanego a także o zasądzenie od powodów solidarnie na rzecz pozwanego kosztów postępowania za II instancję, w tym kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja wywiedziona przez stronę powodową zasługuje na uwzględnienie w przeważającej części, natomiast apelacja strony pozwanej podlegała oddaleniu.

Sąd Okręgowy nie podziela ustaleń stanu faktycznego jak również jego oceny prawnej dokonanych przez Sąd Rejonowy w niniejszej sprawie w części dotyczącej oceny abuzywności § 3 ust. 4 umowy kredytowej łączącej strony postępowania.

W ocenie Sądu Okręgowego kwestionowany przez powodów zapis zawarty § 3 ust. 4 umowy nr (...) o kredyt hipoteczny dla os fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF na kwotę 199.500 zł na okres 360 miesięcy, nosi cechy postanowienia niedozwolonego w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. Zgodnie z niniejszym przepisem postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Spór w niniejszej sprawie dotyczył w zasadzie wyłącznie prawnej oceny stanu faktycznego. W szczególności strona pozwana twierdziła, że § 3 ust. 4 umowy kredytowej nie stanowił tzw. klauzuli abuzywnej w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c., przy czym na uzasadnienie tego stanowiska przytaczała argumenty wskazujące na odmienną ocenę stanu faktycznego sprawy, zwłaszcza wiedzy powodów o treści tego postanowienia na poszczególnych etapach procedury udzielenia kredytu.

W sprawie poza sporem pozostawało, iż analizowane postanowienie umowy kredytowej nie dotyczy świadczeń głównych stron, ponieważ za takie nie można uznać dodatkowych form zabezpieczenia spłat kredytu w postaci zawarcia umów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego, bowiem pojęcie to dotyczy wyłącznie istotnych elementów umów (essentialia negotii) i winno być w każdym wypadku interpretowane ściśle.

Sąd Okręgowy zważył, iż kwestionowane postanowienia umowy kredytowej nie zostały ustalone z powodami indywidualnie. Podstawę zawarcia umowy kredytowej stanowiło bowiem wypełnienie i złożenie wniosków kredytowych sporządzonych na formularzu udostępnianym przez stronę pozwaną. Przedłożona powodom do podpisu umowa stanowiła wzorzec umowny, który nie podlegał negocjacom, ani zmianom. Ponadto powodom nie została udzielona informacja o treści stosunku ubezpieczenia niskiego wkładu własnego, a w szczególności o treści ogólnych warunków ubezpieczenia umożliwiającą im uzyskanie wiedzy, jaki był rzeczywisty zakres ochrony ubezpieczeniowej, jakie wypadki są objęte tą ochroną oraz jakie są ewentualne wyłączenia odpowiedzialności ubezpieczyciela. W ocenie Sądu Okręgowego zabezpieczenie w postaci ubezpieczenia niskiego wkładu własnego było zatem narzucone przez stronę pozwaną jako warunek zawarcia umowy kredytu. Również wskazana przez Sąd Rejonowy okoliczność, iż powodowie mają wiedzę oraz wykształcenie pozwalające na pełne zrozumienie zawieranego kontraktu nie wpływają na ocenę kwestionowanego zapisu umowy w kontekście jego abuzywności.

Należy wskazać, że zgodnie z przepisem art. 385¹ § 4 k.c. to na pozwanym spoczywał ciężar udowodnienia okoliczności, że konsument miał realny wpływ na konstrukcję niedozwolonego postanowienia umowy i wiedział o jego kosztach i konsekwencjach. W ocenie Sądu Okręgowego w świetle materiału dowodowego sprawy nie budzi wątpliwości, iż pozwany bank nie wykazał, że informował powodów w sposób wyczerpujący o tym, jak istotne obowiązki nakładało na nich sporne postanowienie oraz, że powodowie mieli wpływ na jego kształt. Powodom co prawda były udzielane odpowiedzi na zadawane przez nich pytania dotyczące treści umowy, jednakże w sytuacji gdy nie zadali pytania dotyczącego określonego zapisu, nie był on w żaden sposób komentowany przez przedstawiciela banku. Ponadto pozwany nie przedstawił żadnego dowodu na okoliczność prowadzenia negocjacji na warunkach dających

konsumentowi realną możliwość kształtowania treści postanowień dotyczących ponoszenia kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu.

W ocenie Sądu Okręgowego Sąd Rejonowy rozpoznając niniejszą sprawę nieprawidłowo zinterpretował art. 385¹ § 1 k.c. oraz art. 385² k.c. Sąd Okręgowy pragnie wskazać, iż analizę powyższych przepisów można ograniczyć do przesądzenia, czy kwestionowane postanowienie kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. W ocenie Sądu Okręgowego niewątpliwie kwestionowana klauzula zawarta w umowie spełnia powyższą przesłankę abuzywności. Świadczy o tym przede wszystkim okoliczność, iż zgodnie z niniejszym postanowieniem umowy, to powodowie mieli pokryć koszty ubezpieczenia, co więcej mogli oni również stać się dłużnikami ubezpieczyciela z racji odszkodowania wypłaconego pozwanemu. Oznacza to de facto, że tylko pozwany korzystał z ochrony ubezpieczeniowej wynikającej z przedmiotowej umowy, nie ponosząc jednocześnie żadnych kosztów z tego tytułu. W ocenie Sądu Okręgowego okoliczności powyższe rażąco naruszają interes strony powodowej i są sprzeczne z dobrymi obyczajami. Powodowie bowiem ponoszą koszty ubezpieczenia nie otrzymując przy tym żadnego świadczenia ekwiwalentnego. W sensie ekonomicznym bank przerzucił więc koszty zmniejszenia ryzyka prowadzenia swej działalności na klienta. Brak wiedzy klientów banku na temat warunków ochrony udzielanej bankowi był szczególnie istotny w kontekście skutków wystąpienia przez ubezpieczyciela z roszczeniem zwrotnym w stosunku do kredytobiorcy w razie realizacji obowiązków z ubezpieczenia. Trudno o dobitniejszy przykład nieekwiwalentności i nierównowagi pomiędzy przedsiębiorcą a konsumentem niż oceniane postanowienie, które pozwanemu przynosiło same korzyści, a powodowi jedynie obciążenie finansowe. Zdaniem Sądu Okręgowego już tylko te okoliczności przesądzają o naruszeniu dobrych obyczajów i rażącym naruszeniu interesów powodów.

Przy badaniu przesłanki abuzywności nie miały znaczenia okoliczności dotyczące sposobu zapoznania konsumenta z treścią wzorca, uzyskanie akceptacji dla tej treści postanowienia, motywy jakim kierował się konsument wyrażając zgodę na przyjęcie tego rodzaju zabezpieczenia, to czy jego sytuacja ekonomiczna dawała możliwość poniesienia kosztów inwestycji w części z własnych środków czy nie. Strony mogły ukształtować stosunek umowny przy wykorzystaniu tej formy zabezpieczenia, ale tylko przy zachowaniu zasady ekwiwalentności rozkładu ciężaru kosztów jego poniesienia, lub w sytuacji gdy skutek obciążenia tymi kosztami w całości konsumenta były rezultatem negocjacji prowadzonych na warunkach zapewniających klientowi realny wpływ na treść wzorca. Możliwość zapoznania się z treścią umowy kredytu oraz regulaminem, którego postanowienia inkorporowano nie oznacza, że zostały z konsumentem uzgodnione indywidualnie.

Nadto należy mieć na uwadze, że postanowienie umowne o bardzo zbliżonej treści do zaskarżonego w niniejszym postępowaniu zostało wpisane do rejestru klauzul niedozwolonych pod numerem 6068 (wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 24 sierpnia 2012 r., sygn. akt XVII AmC 2600/11 utrzymany przez Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z dnia 20 listopada 2013 roku w sprawie VI ACA 1521/12). Tymczasem stosowanie klauzuli treściowo zbliżonej lub wręcz tożsamej z postanowieniami klauzuli wpisanej do rejestru niedozwolonych postanowień umownych prowadzonego przez Prezesa UOKiK może być uznane bez potrzeby prowadzenia dalszych ustaleń w stosunku do określonego przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów (tak uchwała Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2006 r. III SZP 3/06). Bezspornie też prawomocny wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, od chwili wpisania uznanego za niedozwolony postanowienia wzorca umowy do rejestru, wywołuje skutki wobec osób trzecich, a więc charakteryzuje się rozszerzoną prawomocnością w oparciu o art. 479⁽⁴³⁾ k.p.c.

W związku z powyższym Sąd Okręgowy uznał § 3 ust. 4 umowy za niedozwolone postanowienie umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. Co za tym idzie niniejsze postanowienie nie wiązało powodów. Spełnienie na jego podstawie świadczenia nastąpiło zatem bez podstawy prawnej. Uiszczone przez powodów kwoty stanowiły nienależne świadczenie w rozumieniu art. 405 k.c. w zw. z art. 410 k. c. i podlegają zwrotowi.

Pełnomocnik powoda w apelacji wnosił o zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów kwot po 831,25 zł w miejsce żądanej solidarnie w pozwie kwoty 1.662,50 zł. Zmiana taka jest dopuszczalna (art. 383 k.p.c.).

Żądanie to podlegało uwzględnieniu z przyczyn wskazanych wyżej a tym samym wyrok Sądu Rejonowego, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. został zmieniony także w zakresie kosztów procesu przez Sądem I instancji wobec uznania, że powodowie tylko w niewielkim stopniu ulegli ze swoim żądaniem. Podstawą orzeczenia o kosztach procesu Sąd Okręgowy uczynił art. 100 zd. 2 kpc.

Apelacja powodów nie podlegała uwzględnieniu jedynie w zakresie terminu płatności odsetek. Sąd pierwszej instancji, a także Sąd Okręgowy, przyjęły, wobec braku uprzedniego wezwania pozwanego do zapłaty, że wymagalność roszczenia, nastąpiła 14 dnia od doręczenia pozwu a zatem odsetki powinny być naliczane od dnia 12 grudnia 2015 roku.

Powyższe okoliczności czynią bezprzedmiotowe odnoszenie się do zarzutów apelacji pozwanego, który zarzucił Sądowi Rejonowemu wyrokowanie ponad żądanie zawarte w pozwie. Wobec odmiennej od przeprowadzonej przez Sąd Okręgowy oceny prawnej zapisów umowy i uznaniu jej abuzywnego charakteru w zakresie ubezpieczenia niskiego wkładu, należało uznać, iż wyrok Sąd Rejonowego w zakresie pkt 1 odpowiada prawu.

Mając na uwadze powyższe rozważania Sąd Okręgowy uznał, że zachodzą podstawy do uwzględnienia apelacji powodów i zmiany wyroku Sądu Rejonowego. Apelacja pozwanego jako bezzasadna podlegała oddaleniu w całości Z tego względu Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. oraz art. 385 k. p. c. orzekł jak w sentencji wyroku.

Konsekwencją zmiany wyroku pierwszoinstancyjnego jest modyfikacja zawartego w nim rozstrzygnięcia o kosztach postępowania. Wobec uznania, że powodowie tylko w niewielkim stopniu ulegli ze swoim żądaniem, Sąd Okręgowy o kosztach postępowania przed Sądem pierwszej instancji orzekł na podstawie art. 100 zd. 2 k. p. c. nakładając na pozwanego obowiązek zwrotu wszystkich kosztów postępowania. Wysokość kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu przed Sądem Rejonowym ustalona została na podstawie § 6 pkt 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

O kosztach postępowania w instancji odwoławczej Sąd Okręgowy również orzekł na podstawie art. 100 zd. 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. Wysokość kosztów zastępstwa procesowego ustalono na podstawie § 10 ust. 1 pkt. 1 w zw. z § 2 pkt 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokatów.

SSR (del.) Miłosz Konieczny SSO Małgorzata Szymkiewicz - Trelka SSO Rober Zegadło